

## แนวทางการพัฒนาตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถี กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ณัฐวรรณ พุ่มตี่อิง<sup>1\*</sup>

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม จังหวัดนครปฐม

Email: [nuttawan.p17@gmail.com](mailto:nuttawan.p17@gmail.com)

### บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม พื้นที่ของชุมชนกลุ่มเป้าหมาย คือ ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ผลการวิจัย พบว่า แนวทางการพัฒนาตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff โดยสมาชิกของชุมชนต้องเข้า มามีส่วนเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแข่งขัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน และ 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า สามารถจัดทำแผนงานหรือโครงการของชุมชนให้มีโอกาสสร้างความสำเร็จมากขึ้น สามารถทำการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมให้ประสบผลสำเร็จโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วม

**คำสำคัญ:** แนวทางการพัฒนาตลาด, การมีส่วนร่วมของชุมชน, การท่องเที่ยววิถี, กลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง, ตำบลห้วยม่วง จังหวัดนครปฐม.

## Integrated Marketing Management guidelines to promote INNO-Life Tourism-Based of Lao Khrang Ethnic Group in Huay Muang, Kampangsaeng district, Nakhon Pathom.

Nuttawan Pumdeeying<sup>\*</sup>

Faculty of Education, Nakhon Pathom Rajabhat University, Nakhon Pathom, Thailand

Email: [nuttawan.p17@gmail.com](mailto:nuttawan.p17@gmail.com)<sup>1\*</sup>

### Abstract

The objectives of this research were to study; 1) the marketing management guidelines to promote INNO-Life Tourism-Based of Lao Khrang Ethnic Group in Huay Muang sub-district, Kampangsaeng district, Nakhon Pathom, and 2) the community participation in order to promote INNO-Life Tourism-Based of Lao Khrang Ethnic Group. The research was qualitative research by using data collection analysis, in-depth interview, focus group, and participant observation in the area of Huay Muang , Muang

The results showed that marketing management guidelines by community participation to promote INNO-Life Tourism-Based of Lao Khrang Ethnic Group in Huay Muang, Nakhon Pathom by using people's participation of Cohen & Uphoff that people had to involve in 4 dimensions as follows; (1) What kind of participation is under consideration; (2) the participation in the development and fulfillment (3) benefits of citizenship were expected to bear the costs of maintaining the public realm (4) the involvement to evaluate the project. The analysis showed that there was the capacity to conduct proposal, plan or community project successfully. In addition, there was a campaign to promote INNO-Life Tourism-Based of Lao Khrang Ethnic Group in Huay Muang, Nakhon Pathom by people participation.

**keywords:** marketing management guidelines, people's participation of Cohen & Uphoff, INNO-Life Tourism-Based, Lao Khrang Ethnic Group, Huay Muang sub-district, Nakhon Pathom,

## ความเป็นมาและความสำคัญของงานวิจัย

กลุ่มชาติพันธุ์ ที่เข้ามาตั้งถิ่นอาศัยอยู่ในประเทศไทยมีหลายกลุ่ม ซึ่งแต่ละกลุ่มมีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียม ประเพณี วิถีการดำเนินชีวิต ความเชื่อ ภาษา และการสืบทอดเชื้อสายจากบรรพบุรุษที่แตกต่างกันออกไป ลาวคั้ง หรือ ลาวครั่ง ก็เป็นกลุ่มชาติพันธุ์หนึ่งที่เข้ามาอยู่อาศัยในเขตภาคกลางตอนบน มีหลักฐานประวัติความเป็นมา พบว่าบรรพบุรุษได้อพยพมาจากอาณาจักรเวียงจันทน์ และหลวงพระบางพร้อมกับลาวกลุ่มอื่น ๆ ได้อพยพเข้ามาในประเทศไทย ด้วยเหตุผลที่ทางการเมืองและเป็นเขตศึกษามสงคราม อาศัยอยู่บริเวณภาคกลางของประเทศไทย จากการสันนิษฐาน ลาวครั่งเป็นชื่อของภาษาและกลุ่มผู้มีเชื้อสายลาวกลุ่มหนึ่งซึ่งอาศัยอยู่ในภาคกลางของประเทศไทยเช่นในจังหวัด นครปฐม จังหวัดสุพรรณบุรี จังหวัดชัยนาท จังหวัดอุทัยธานี ฯลฯ ลาวครั่งมักจะเรียกตนเองว่า "ลาวขี้ครั่ง" หรือ "ลาวคั้ง" ความหมายของคำว่า "ลาวครั่ง" ยังไม่ทราบความหมายที่แน่ชัดบางท่านสันนิษฐานว่ามาจากคำว่า "ภูขี้" ซึ่งเป็นชื่อของภูเขาที่มีลักษณะคล้ายระฆังอยู่ทางด้านตะวันออกเฉียงเหนือของเมืองหลวงพระบางในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว อันเป็นถิ่นฐานเดิมของลาวครั่งจากหลักฐานทางประวัติศาสตร์เชื่อแน่ว่าชาวลาวครั่งถูกกวาดต้อนเข้ามาในประเทศไทยในรัชสมัยพระเจ้ากรุงธนบุรีปีพุทธศักราช 2321 และในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราชในปีพุทธศักราช 2334 ไม่มีใครก็ปีหนึ่งอย่างแน่นอน เพราะไทยยกกองทัพไปตีเมืองหลวงพระบาง และกวาดต้อนครอบครัวของชาวลาวมาในช่วงนั้น เนื่องจากลาวแพ่งสงคราม ลักษณะทั่วไปของลาวครั่ง คือมีรูปร่าง ค่อนข้างไปทางสูงหรือสันทัด ทั้งหญิงและชายผิวค่อนข้างเหลือง ตาสองชั้น ใบหน้าไม่เหลี่ยมมาจากภูมิสันผมหียดตรง ชอบนุ่งผ้าชิ้นคลุมเข่า นุ่งชิ้น มีดอก ลาวครั่งมีเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ในการทอผ้าเพื่อใช้ในชีวิตประจำวันและใช้ประกอบพิธีกรรมต่าง ๆ โดยเฉพาะเทศกาลต่าง ๆ และสามารถรักษาวัฒนธรรมของตนเองไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ดังที่ อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์พัฒนา (2560, หน้า 109) ได้ให้ข้อมูลเกี่ยวกับความเป็นของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั่งไว้ว่าชาติพันธุ์ "ไทครั่ง" หรือที่เรียกกันว่า "ลาวครั่ง" มีประวัติการถูกกวาดต้อนมาพร้อมกลุ่มลาวอื่น ๆ จากหลวงพระบางและเวียงจันทน์ในสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชนลาว สืบเชื้อสายบรรพบุรุษซึ่งเคยอาศัยอยู่ทางตอนบนของลำน้ำโขงคือ เป็น "ลาว" แห่งอาณาจักรศรีสัตนาคนหุต โดยมีผู้สันนิษฐานว่าเป็นบริเวณเทือกเขาภูขี้ ชาวลาวครั่งถูกกวาดต้อนเข้าประเทศไทยด้วยเหตุผลทางสงครามแต่ปลายสมัยกรุงธนบุรีจนถึงสมัยรัชกาลที่ 3 มาอยู่บริเวณเมืองหลวงภาคกลางสรุปความเป็นมาของลาวครั่ง ได้ 2 ประเด็น คือ ประเด็นที่ 1 มาจากชื่อของภูเขา ในอาณาเขตของอาณาจักรหลวงพระบางที่มีรูปร่างเหมือนกับระฆัง จึงทำให้เรียกชื่อตามนั้น คือ ลาวภูขี้ และเรียกกันจนเพี้ยนกลายเป็นลาวครั่ง ประเด็นที่ 2 สันนิษฐานว่าสาเหตุที่เรียกชื่อกลุ่มของตนเองมาตั้งแต่โบราณว่า ลาวครั่ง เป็นการเรียกตามชื่อของครั่งที่นิยมนำมาใช้ย้อมสีผ้าให้เป็นสีแดง เพื่อใช้ในการทอเป็นเครื่องนุ่งห่ม

การดำเนินชีวิตประจำวันของแต่ละบุคคลนั้นมักเป็นไปตามแนวทางที่สั่งสมมาตลอดชีวิตของตนเอง ซึ่งแต่ละบุคคลล้วนมีกรอบที่มีอิทธิพลในการกำหนดแนวทางของการใช้ชีวิตและมีการถ่ายทอดแนวทางเหล่านั้นสู่ครอบครัวเพื่อถือปฏิบัติในทิศทางเดียวกัน โดยได้มีนักวิชาการให้ความหมายและให้แนวคิดเกี่ยวกับคำว่า วิถีชีวิต ไว้ดังนี้

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554, หน้า 1075) ได้ให้ความหมายของวิถีชีวิตไว้ว่า ทางดำเนินชีวิต (น.) เช่น วิถีชีวิตชาวบ้าน

นันทพร ศรีสุทธะ (2544, หน้า 70) ได้สรุปความหมายของคำว่า วิถีชีวิต หมายถึง การแสดงพฤติกรรมต่าง ๆ เป็นประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เป็นนิสัย ซึ่งจะสะท้อนทัศนคติ และวัฒนธรรมของบุคคล เป็นเอกลักษณ์ของแต่ละบุคคลในเรื่องที่อยู่อาศัย ลักษณะครอบครัว ขนบธรรมเนียมประเพณี พฤติกรรมแต่ละบุคคล จะได้รับอิทธิพลมาจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสิ่งแวดล้อมทางสังคมและวัฒนธรรม เช่น สถานะทางเศรษฐกิจและสังคม ความแตกต่างของรายได้ การศึกษา อาชีพ ความเชื่อของบุคคล จะเป็นตัวกำหนดทำให้เกิดความแตกต่างของกิจกรรมในชีวิตประจำวัน ภูสิทธิ์ ชันติกุล (2562, หน้า 6) ได้ให้ความหมายของวิถีชีวิต ไว้ว่า หมายถึง แนวทางการดำเนินชีวิตของผู้คนในชุมชนท้องถิ่นนั้น ๆ โดยการสะท้อนพฤติกรรมต่าง ๆ ที่แสดงถึงทัศนคติ ค่านิยม วัฒนธรรม

ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลธรรม และคุณธรรม จนกลายเป็นแบบแผน กฎเกณฑ์ที่สามารถร่วมกันปฏิบัติอย่าง  
ต่อเนื่อง

ธีระพงษ์ โสดาศรี (2562) ได้ให้ความหมายของนวนิถิติ ไว้ว่า คำว่า “นวนิถิติ” เกิดจากการนำคำว่า  
“นวนิถกรรม” ผสมกับคำว่า “วิถีชีวิต” ซึ่งเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น โดยไม่ใช้การนำสินค้าที่มี  
ความโดดเด่นของชุมชนออกไปวางเสนอขายนอกแหล่งชุมชนอย่างที่เคยมีมา แต่เป็นการนำผู้คนจากข้างนอก เข้าไป  
สัมผัสวิถีชีวิต เรียนรู้วัฒนธรรมความเป็นอยู่ อาหารการกิน และแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนนั้น ๆ สนับสนุนให้คนใน  
ท้องถิ่นลุกขึ้นมาพัฒนาชุมชนของตนเองให้เข้มแข็ง โดยการเสนอจุดเด่นทางอัตลักษณ์ของชุมชนที่ดำเนินมาหลายชั่ว  
อายุคนมาสร้างเสน่ห์ให้นักท่องเที่ยวประทับใจ พร้อมมีสินค้าที่เกิดจากภูมิปัญญาของคนในชุมชนติดไม้ติดมือกลับบ้าน  
ไปด้วย

สรุปได้ว่า วิถีชีวิต หมายถึง แนวทางในการดำเนินชีวิตของแต่ละบุคคลซึ่งได้รับอิทธิพลจากการถ่ายทอดสืบ  
ต่อมาของครอบครัว หรือชุมชน และถือปฏิบัติอย่างสม่ำเสมอในชีวิตประจำวัน สำหรับวิถีชีวิตของกลุ่มชาติพันธุ์ลาว  
ครั้งนั้น เป็นแนวทางในการแสดงออกของพฤติกรรมที่มีอิทธิพลต่อการดำเนินชีวิตประจำวันของคนในชุมชนอย่าง  
สม่ำเสมอและมีการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่องเพื่อให้เกิดการถือปฏิบัติให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของกลุ่มคนใน  
ชุมชน

ประวัติความเป็นมาของเทศบาลตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

ชาวบ้านได้สืบทอด วัฒนธรรม ประเพณี วิถีชีวิตชุมชนโดยประชากรชาติพันธุ์ ประชากรส่วนใหญ่เป็นชาว  
ไทยเชื้อสายลาวหรือที่เรียกว่าลาวครั้ง นักวิชาการชุมชน (เอมอร์ ชาวสวน) ศึกษาว่า ได้อพยพมาจากแขวงบ่อแก้ว  
ประเทศสาธารณรัฐประชาชนลาว จากการเก็บรวบรวมข้อมูลพบว่า ชาวลาวครั้งตั้งบ้านเรือนอยู่ในหมู่ 1, 2, 3, 5, 6,  
10, 15 ตำบลโพรงมะเดื่อส่วนหมู่บ้านจะเป็นชาวไทยเชื้อสายจีนประเพณีวัฒนธรรมที่โดดเด่นในพื้นที่จะเป็น  
วัฒนธรรมประเพณีเกี่ยวกับศาสนาและความเชื่อที่แสดงออกในรูปของวิถีชีวิต ซึ่งชาวลาวครั้งในตำบลห้วยม่วง อำเภอกำ  
แพงแสน จังหวัดนครปฐม มีจำนวนค่อนข้างมาก อีกทั้งยังมีประเพณีวัฒนธรรมที่ยังคงอนุรักษ์ไว้ตั้งแต่อดีตจนถึง  
ปัจจุบัน เช่น ประเพณีแห่งธงสงกรานต์ ประเพณีการทำขวัญ การทอผ้าลาวครั้ง การทำอาหาร การละเล่น ฯลฯ และ  
สิ่งที่เป็นจุดขายเพื่อให้เกิดรูปแบบการท่องเที่ยวแบบนวนิถิติของชุมชนลาวครั้งในตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน  
จังหวัดนครปฐมก็มาจากภูมิปัญญาทั่วไปของกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ซึ่งสามารถจำแนกออกไปได้ 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านที่อยู่อาศัย - สภาพบ้านเรือนที่อยู่อาศัยลาวครั้งนั้น นิยมสร้างบ้านชั้นเดียวแต่ยกพื้นสูง ใต้ถุนหรือ  
ด้านล่างปล่อยโล่ง มีแคร่ตั้งอยู่เอาไว้นั่งเล่น หรือทำกิจกรรมอื่นได้ บางบ้านใช้ใต้ถุนบ้านเป็นที่อยู่ของสัตว์เลี้ยง เช่น  
ไก่ เป็ด แม้กระทั่งควาย และนิยมปลูกพืชผักไว้บริเวณรอบๆบ้าน

2. ด้านอาชีพและการเลี้ยงชีพ - ลาวครั้งส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม เช่น ทำนา ทำไร่ ทำสวน เวลา  
ที่เหลือจากการทำนา ทำไร่ และทำสวน ก็มักจะเลี้ยงวัว จักสาน ปลูกหม่อนเลี้ยงไหม ปลูกฝ้าย ทอผ้า จักสานก็ตี ทอ  
ผ้าก็ตี สิ่งเหล่านี้เดิมทีทำขึ้นเพื่อใช้เองในการดำรงชีพโดยที่ไม่ต้องไปซื้อหาที่อื่น โดยเฉพาะผ้าทอ นอกจากจะใช้เอง  
แล้ว เวลาว่างงานบุญเกิดขึ้นในชุมชนหมู่บ้านก็มักจะนำไปเป็นทั้งเครื่องบรรณาการ หรือของที่ระลึกได้อีกด้วย ดังนั้น  
การดำรงชีพในช่วงเวลาที่เว้นว่างจากการทำนา ทำไร่ ทำสวน ก็จะมีลักษณะเป็น “หญิงทอผ้า ชายจักสาน”

3 ด้านอาหาร - ลาวครั้งทานข้าวเจ้าหรือข้าวสวยเป็นอาหารหลัก ข้าวเหนียวมักจะปลูกไว้บ้างเพื่อเอาไว้ทำ  
ขนมหรือทานบ้าง ส่วนกับข้าวหรืออาหารก็มักจะเป็นอาหารที่ทำได้ใกล้ตัว นิยมทานปลาน้ำจืดที่ อาหารจึงจะเป็น  
ปลาบั้ง (ปลาบั้ง) ต้มปลา แกงป่าปลา ถึงอย่างไรก็ตาม ก็มีอาหารอื่นอีกมากมายที่เป็นมีความโดดเด่น เช่น แกงผัด  
แกงซี่เหล็ก แกงหัวตาล แกงคั่วลูกตำลึงดิบ ส่วนของหวานก็เช่น ขนมชั้น ขนมขี้หนูโสน ขนมขี้หนูลูกตาล ขนมแป  
(ข้าวเหนียวแดง) ขนมตาวัว ตาควาย (ต้มข้าว)

4. ด้านการแต่งกาย - ลาวครั้งในประเทศไทยกระจายอยู่ในหลายพื้นที่ แต่มีวัฒนธรรมการแต่งกายที่คล้ายคลึงกัน สิ่งที่น่าแปลกใจของลุ่มวัฒนธรรมลาวครั้งเด่นชัดคือ การแต่งกายด้วยผ้าทอ ที่เห็นได้ชัดเจนเลยก็คือการใช้สีแดงครั้ง และจะมีลายจกด้วย ซึ่งลายจกส่วนใหญ่จะเป็นลายเรขาคณิตขนาดใหญ่อาทิเช่น ลายข้าวหลามตัด ลายสี่เหลี่ยมผืนผ้า ลายสามเหลี่ยม และมีลักษณะเป็นลายผสม เป็นลายเล็กๆ เช่น ลาวขีดหน่วย ขิดดอก และขิดขอ การทอขึ้นชิ้นจกจะเว้นส่วนปลายของชิ้นไว้เป็นสีแดงหรือดำแล้วแต่ชนิดของชิ้น และลายผ้าทอที่เป็นเอกลักษณ์ของตำบลโพรงมะเดื่อคือลายดอกมะเดื่อ

5. ด้านภาษา - ภาษาลาวครั้งเป็นภาษาที่จัดอยู่ในตระกูลไท กะได (Thai-Kadai Language Family) คล้ายคลึงกับภาษาลาวในแถบภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือของประเทศสาธารณรัฐประชาธิปไตยประชาชน และในท้องถิ่นของลาวครั้งในตำบลโพรงมะเดื่อก็มีการสืบทอดภาษาจากรุ่นสู่รุ่นเพื่อมิให้วัฒนธรรมทางด้านภาษาของชุมชนลาวครั้งหายไป

6. ด้านความเชื่อ ศาสนา ประเพณีและวัฒนธรรม - ลาวครั้งนับถือผี และนับถือพราหมณ์มาก่อนก่อนที่จะมานับถือศาสนาพุทธ แม้จะหันมานับถือพระพุทธศาสนา แต่ก็ยังไม่ละทิ้งความเชื่อในเรื่องของผี และให้ความสำคัญกับศาสนาพราหมณ์อยู่ โดยเฉพาะกูดผีที่เกี่ยวข้องกับบรรพบุรุษ และสิ่งลี้ลับในธรรมชาติ และยังเชื่ออีกว่ากูดผีนั้นมีอิทธิพลต่อการเกิด แก่ เจ็บ ตาย และการทำมาหากินของกลุ่มตนด้วย โดยจะมีพิธีกรรมต่างๆ ซึ่งเกี่ยวข้องกับกูดผีมากมาย ลาวครั้งมีความเชื่อในอำนาจที่เหนือธรรมชาติ เช่น มีความเชื่อในเรื่องผีเจ้านาย ผีเทวดา และสิ่งศักดิ์สิทธิ์ทั้งหลาย

#### แนวคิดเรื่องการมีส่วนร่วม

สำหรับความหมายของการมีส่วนร่วม มีนักวิชาการทั้งชาวไทย และชาวต่างประเทศที่มีความรู้ ความสามารถ และทำวิจัย แต่งตำรา เกี่ยวกับเรื่องนี้และได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วม ดังรายละเอียด ดังนี้

Arnstien (1969) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมโดยไม่มีบทบาทอะไรเลย ย่อมไม่ได้ผลการมีส่วนร่วมที่มีคุณภาพนั้น ผู้เข้าร่วมจะต้องรู้จักใช้อำนาจและสามารถควบคุมกิจกรรมนั้นได้จึงจะทำให้เกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ

Cohen & Uphoff (1981) การมีส่วนร่วม หมายถึง สมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องใน 4 มิติ ได้แก่ 1) การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร 2) การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ 3) การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน 4) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโค

William Erwin (1976) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการให้ประชาชนเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการดำเนินงานพัฒนา ร่วมคิด ร่วมตัดสินใจแก้ปัญหาของตนเอง

จินตนา สุจจันท์ (2549) การมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการดำเนินงานรวมพลังประชาชนกับองค์กรของรัฐหรือองค์กรเอกชนเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาหรือแก้ปัญหาของชุมชน โดยให้สมาชิกเข้ามาร่วมวางแผน ปฏิบัติ และประเมินงาน เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน

ทรงวุฒิ เรื่องวาทศิลป์ (2550) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเข้ามา มีบทบาทร่วมในกิจกรรมทุกประการตามกำลังความสามารถของสมาชิกไม่ว่าจะเป็นการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกัน นำผลที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานในกลุ่มให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

สัญญา เคนาภูมิ (2551) การมีส่วนร่วม หมายถึง การที่สมาชิกได้มีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมปฏิบัติตามโครงการ ร่วมติดตามประเมินผลเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่พึงประสงค์ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมจะต้องมาจากความสมัครใจ พึงพอใจ และได้รับผลประโยชน์ที่เกิดจากชุมชนโดยส่วนรวมร่วมกัน

เมตต์ เมตต์การุณจิต (2553) การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้บุคคลหรือกลุ่มบุคคลเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรม ไม่ว่าจะผ่านทางตรงหรือทางอ้อม ในลักษณะของการร่วมรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ร่วมติดตาม

โดยสรุป การมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ประชาชนทุกภาคส่วนร่วมมือกันการตัดสินใจ การดำเนินกิจกรรม การติดตามตรวจสอบ และการประเมินผลร่วมกันเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ เสมอภาคน่าพอใจที่ได้มาปรับปรุงแก้ไขพัฒนางานเพื่อพัฒนาหรือใช้ความคิดสร้างสรรค์ และความเชี่ยวชาญของแต่ละคนในการแก้ปัญหาของชุมชนและพัฒนางานในกลุ่มให้มีความโปร่งใสและให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

**การมีส่วนร่วมของชุมชน** กลุ่มชุมชนลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกกลุ่ม และให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี ความเข้มแข็งของชุมชนและเครือข่าย ให้เกิดการเติมพลังในท้องถิ่นผ่านกิจกรรมต่างๆในชุมชนที่ทำให้เกิดตลาดลาวครั้งแบบนวัตกรรมนำไปสู่ความเป็นเจ้าของของคนในท้องถิ่น และมีแนวทาง 3 แนวทางหลัก ๆ ที่สำคัญที่เป็นแนวทางสามารถพัฒนาได้อย่างเป็นรูปธรรมดังนี้

1. ด้านการพัฒนาศักยภาพและการส่งเสริมการจัดการตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง โดยชุมชนแก้ไขจุดอ่อนของชุมชน โดยให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน ให้ความรู้ ร่วมคิด ร่วมสร้าง ร่วมวางแผน โดยต้องยึดหลักว่าทุกกระบวนการของการพัฒนาต้องมีชุมชนเป็นผู้ร่วมลงมือปฏิบัติเองทุกขั้นตอน เพื่อสร้างและปลูกฝังความภาคภูมิใจและความเป็นเจ้าของร่วมกันของชุมชนให้มีความรักและความภาคภูมิใจในวัฒนธรรม ภูมิปัญญาและมรดกในท้องถิ่นของ เพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน ไม่ส่งผลกระทบต่อเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของคนในชุมชน

2. ด้านตลาดที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อให้แหล่งท่องเที่ยวยังคงมีทรัพยากรทางธรรมชาติที่อุดมสมบูรณ์ ควรสร้างจิตสำนึกอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติให้แก่นักท่องเที่ยว ชาวบ้านและเยาวชนในพื้นที่ โดยให้ความรู้ความเข้าใจและสร้างจิตสำนึกในการอนุรักษ์ทรัพยากรทางธรรมชาติแก่ผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยการถ่ายทอด ความรู้ผ่านทางเว็บไซต์ ประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยวของชุมชน

3. สร้างองค์ความรู้ให้กับชุมชน ในด้านทักษะการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยววิถีของกลุ่มชุมชนลาวครั้งในจังหวัดนครปฐมเพื่อให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีความรู้สึกรับรู้เป็นเจ้าของกิจกรรมที่รองรับนักท่องเที่ยว ซึ่งจะส่งผลให้ประชาชนมีรายรับเพียงพอต่อความเป็นอยู่ พร้อมทั้งปลูกฝังความเข้าใจถึง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ เพื่อให้เกิดความรักความหวงแหนสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่ในพื้นที่ ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการสร้างรายได้ของชุมชน และมีผลประโยชน์ร่วมกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กัลป์กร แสงผล เรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำไทรน้อยโดยชุมชนมีส่วนร่วม ซึ่งจากการศึกษาการมีส่วนร่วมในด้านต่าง ๆ ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ด้านการมีส่วนร่วมในการรับทราบปัญหา ด้านการวางแผนบริหารงาน ด้านการดำเนินงานและด้านการมีส่วนร่วมการติดตามและประเมินผลมีผลต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวตลาดน้ำไทรน้อยให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

จากการศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้วิจัยหลายๆท่านสามารถสรุปข้อมูลของการมีส่วนร่วมได้ว่า ก่อนที่จะเกิดการมีส่วนร่วมได้นั้นจะต้องเกิดความต้องการหรือปัญหาร่วมกันของกลุ่ม คนในชุมชน หรือสังคมใดสังคมหนึ่งโดยมีเป้าหมายเพื่อการพัฒนาหรือกระทำการกิจกรรมร่วมกันและก่อให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมในสังคมนั้น โดยจะมีการ 1. การคิด 2. การตัดสินใจ 3. การวางแผน 4. การลงมือปฏิบัติโดยมีการแบ่งหน้าที่ต่างๆตามความถนัดและเหมาะสมของแต่ละคนและมีการตรวจสอบและติดตามผลการดำเนินงาน เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขและพัฒนาให้เกิดการยอมรับของสังคมนำไปสู่การพัฒนาาร่วมกันอย่างยั่งยืน

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
- 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

### ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตของพื้นที่ทำการศึกษา ชุมชนลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

### วิธีดำเนินการวิจัย

คณะผู้วิจัยดำเนินการวิจัยโดยวิธีเชิงคุณภาพ เก็บรวบรวมข้อมูลทั้งการวิเคราะห์เอกสาร การสัมภาษณ์เชิงลึก การสนทนากลุ่ม และการสังเกตแบบมีส่วนร่วม กำหนดการวิจัยออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม 2) เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการวิจัยเชิงคุณภาพผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการดำเนินการวิจัยไว้ 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม กับกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ผู้นำอย่างเป็นทางการ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ และตัวแทนชาวบ้าน เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์เอกสารเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการการท่องเที่ยวชุมชน การสัมภาษณ์ ทั้งแบบมีโครงสร้าง และไม่มีโครงสร้าง การสนทนากับชาวบ้านเพื่อให้ได้ข้อมูลทั่วไปของชุมชน และข้อมูลอื่น ๆ ที่เป็นประโยชน์ การสังเกตการณ์ และการสังเกตพฤติกรรมของบุคคลภายในชุมชน

ขั้นตอนที่ 2 เพื่อศึกษาการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ผู้นำอย่างเป็นทางการ ผู้นำอย่างไม่เป็นทางการ และตัวแทนชาวบ้าน เครื่องมือและการเก็บรวบรวมข้อมูล การสนทนากลุ่ม Focus (Group) ซึ่งแนวคำถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นผ่านการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการศึกษา

### สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม โดยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff โดยสมาชิกของชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมทั้ง 4 มิติ ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมการตัดสินใจว่าควรทำอะไรและทำอย่างไร โดยการจัดประชุมสนทนากลุ่ม (focus group) ในตำบลห้วยม่วง เชิญผู้นำของชุมชนและสมาชิกในชุมชนเข้าร่วมประชุมเพื่อถอดองค์ความรู้ในเรื่องการหาแนวทางการพัฒนาส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง การพาชุมชนไปศึกษาดูงานตลาดของชุมชนอื่นๆ เพื่อหาแนวทางมาพัฒนาการท่องเที่ยวของตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
2. การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนา รวมทั้งลงมือปฏิบัติตามที่ได้ตัดสินใจ โดยมีการแบ่งงานตามหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายในการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม
3. การมีส่วนร่วมในการแบ่งปัน ผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โดยชุมชนสามารถนำสินค้าและบริการมาวางขายและให้บริการกับนักท่องเที่ยวที่มาเที่ยวในชุมชนตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผลโครงการ โดยให้คนในชุมชนได้ร่วมกันประเมินโครงการจากการดำเนินการ จัดกิจกรรมและจากนักท่องเที่ยวที่ได้เข้ามาเยี่ยมชมชุมชนลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม  
ศึกษาแนวทางการพัฒนาตลาดเพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม

จากการวิเคราะห์สามารถสรุปได้ว่า สามารถจัดทำแผนงานหรือโครงการของชุมชนให้มีโอกาสสร้างความสำเร็จมากขึ้น สามารถทำการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐมให้ประสบความสำเร็จโดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มชุมชนลาวครั้งในตำบลอื่นในจังหวัดนครปฐม

เพื่อเสริมสร้างจุดแข็งและกระตุ้นเครือข่ายชุมชนเข้มแข็งเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้งในชุมชนห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ในเรื่องการขายสินค้าในชุมชน จากภูมิปัญญาชาวบ้าน วิถีชีวิต วัฒนธรรม และความคิดสร้างสรรค์ แปลงเป็นรายได้ เป็นชุมชนท่องเที่ยวที่เป็นเจ้าบ้านที่ดี ชวนกันคิด ชวนกันทำ ผลิตสินค้าและบริการ รวมทั้งมีการเชื่อมโยงเส้นทางท่องเที่ยวระดับชุมชน ที่มีเสน่ห์ดึงดูดและมีความคุ้มค่าเพียงพอให้นักท่องเที่ยวเข้ามาเยี่ยมชมและใช้จ่ายเงินในทุกกิจกรรมของชุมชน ซึ่งรายได้จะกระจายอยู่กับคนในชุมชน ทุกคนมีความสุข เป็นการสร้างความเข้มแข็งให้กับชุมชน (Strength with in) และพัฒนาเศรษฐกิจฐานรากอย่างแท้จริง

#### ข้อเสนอแนะและการนำไปใช้ประโยชน์

การวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาตลาดโดยการมีส่วนร่วมของชุมชน เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม แนวคิดการมีส่วนร่วมของ Cohen & Uphoff โดยสมาชิกของชุมชนต้องเข้ามามีส่วนร่วมสรุปได้ว่า สามารถจัดทำแผนงานหรือโครงการของชุมชนให้มีโอกาสสร้างความสำเร็จมากขึ้น สามารถทำการส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยววันวิถีกลุ่มชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ให้ประสบความสำเร็จ โดยชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมได้อย่างเป็นรูปธรรม และสามารถนำไปใช้กับกลุ่มชุมชนลาวครั้งในตำบลอื่นในจังหวัดนครปฐม

#### กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณ กลุ่มผู้นำกลุ่มชุมชน ประชาชนท้องถิ่น หรือปราชญ์ชาวบ้าน ชาวบ้าน พระสงฆ์ และส่วนราชการของตำบลห้วยม่วง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม และสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม ตลอดจนผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับงานวิจัยนี้ทั้งหมด

#### เอกสารอ้างอิง

คณิงนุช ปิยะบุตร.(2538). การปรับตัวต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมที่เปลี่ยนแปลงของลาวครั้ง

บ้านโคกอำเภอนาทอง จังหวัดสุพรรณบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา มหาวิทยาลัยศิลปกร.

จินตนา สุขจรรย์น. (2549). การศึกษาและการพัฒนาชุมชน. เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ทรงวุฒิ เรืองวาทศิลป์. (2550). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาในพื้นที่บริการของโรงเรียนล้อมแรดวิทยา อำเภอเถิน จังหวัดลำปาง. วิทยานิพนธ์การบริหารการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่



- ธิตินงค์ มีทอง. 2559. การศึกษาอัตลักษณ์ของชาติพันธุ์ลาวครั้ง ตำบลห้วยด้วน อำเภอดอนตูม จังหวัด นครปฐม. เอกสารการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 วันที่ 31 มีนาคม 2559 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏ นครปฐม. พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2554, หน้า 1075)
- นิรันดร์ จงวุฒิเวศย์. (2550). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชนบท. กรุงเทพฯ: ศักดิ์โสภณา.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2553). การบริหารจัดการศึกษาแบบมีส่วนร่วม: ประชาชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และราชการ. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: บุ๊คพอยท์.
- สุมาลี ปิ่นทอง. 2552. การอนุรักษ์ฟื้นฟูและสืบสานภูมิปัญญาด้านโหราศาสตร์ของลาวครั้งเพื่อพัฒนาเศรษฐกิจ ชุมชนของจังหวัดนครปฐม. มหาสารคาม: วิทยานิพนธ์ปริญญาโท, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- สัญญา เคนาภูมิ. (2551). ความสำเร็จของวิสาหกิจชุมชนใน 4 จังหวัดชายแดนลุ่มน้ำโขง. วิทยานิพนธ์รัฐ ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
- อัญชลี สิงห์น้อย วงศ์วัฒนา. (2560). ชาติพันธุ์ “ไทครั้ง” ภูมิภาคเหนือตอนล่าง: อัตลักษณ์และความหลากหลาย. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Arnstien, S.R. (1969). A Ladder of Citizen Participation. *Journal of the American Institute of Planners*. 216-224.
- Cohen, J.M., & Uphoff, N.T. (1981). *Rural Development Participation: Concept and Measure For Project Design Implementation and Evaluation: Rural Development Committee Center for international Studies*. New York: Cornell University Press.
- William, E. (1976). Electoral Participation in a Low Stimulus Election. *Rural Development*. 111-124.